

سرطان رحم

توجه: این مطالب جنبه اطلاع رسانی دارد و توصیه می شود حتماً با پزشک معالج خود مشورت فرمائید.

سرطان چیست؟

سرطان نوعی بیماری است که در آن سلولهای غیرطبیعی در بعضی از بافتها یا اعضای بدن خارج از کنترلهای طبیعی شروع به رشد و افزایش تعداد می کنند. در زمان حیات، سلولهای طبیعی بدن در طی یک روند کنترل شده بازسازی و تکثیر می شوند. این امر باعث رشد طبیعی بدن و ترمیم بافتهای صدمه دیده و زخمها می گردد. وقتی که سلولها خارج از کنترلهای طبیعی رشد کنند توده‌ای از سلولها را بوجود می آورند که به آن تومور می گویند. بعضی از تومورها فقط در مکان ایجاد خود رشد کرده بزرگ می شوند که به آنها تومورهای خوش خیم می گویند. بعضی از تومورها نه تنها در محل ایجاد، رشد می کنند بلکه توانایی تهاجم و تخریب بافتها و اعضای اطراف را نیز داشته و می توانند به نقاط دور دست بدن گسترش پیدا کنند. این تومورها را تومورهای بدخیم یا سرطان می گویند. گسترش با نقاط دور دست بدن وقتی اتفاق می افتد که سلولهای بدخیم از محل اولیه خود کنده شده و از طریق جریان خون یا سیستم لنفاوی بدن منتقل گشته و در نقاط جدید، تومور جدیدی را ایجاد نمایند. به این تومورهای ایجاد شده جدید، متاستاز می گویند.

حقایق در مورد سرطان رحم

سرطان رحم نیز مانند اکثر سرطانها با تشخیص زودرس و معالجه به موقع می تواند به بهبود کامل منجر شود. زنان مبتلاً به سرطان گردن رحم اگر در مراحل اولیه با آزمایش معروف به آزمایش پاپ اسمیر تشخیص داده شوند، معالجه آنها آسان و در دسترس خواهد بود (آزمایشی که در دسترس همه است). این جزوه نشانه ها و عوامل مؤثر در ایجاد هر دو سرطان رحم (سرطان اندومتر و سرطان گردن رحم) را توضیح می دهد.

رحم چیست؟

رحم که اغلب به آن زاهدان یا بچه‌دان نیز گفته می شود، یک عضو ماهیچه ای توخالی است که در لگن خاصره زنان قرار گرفته است. در زنان حامله رحم در حدود ۷/۵ سانتی متر طول دارد و به شکل گلابی است. رحم قسمتی از دستگاه تولید مثل زنان و محلی برای رشد جنین در طی آبستنی می باشد. در طی حاملگی با رشد جنین رحم نیز بزرگ می شود.

رحم از دو بخش تشکیل شده است:

قسمت حفره مانند توخالی رحم که ساختار ماهیچه‌ای دارد و از لایه‌ای سلولی به نام اندومتر پوشیده شده است.

قسمت دوم گردن رحم است که بین جسم رحم و قسمت خارجی دستگاه تناسلی زنانه قرار گرفته است.

پس از ختم قاعدگی در یک زن باردار، اندومتر شروع به رشد کرده و پرخون می گردد.

با شروع قاعدگی بعدی، این اندومتر رشد یافته، ریزش می کند و به همراه مقداری خون خارج می گردد. این چرخه به طور مرتب در طی دوران باروری زن ادامه می یابد که به آن عادات ماهانه می گویند.

سرطان رحم تمام خصوصیات عمومی سرطانها را داراست. وقتی که درباره سرطان رحم صحبت می کنیم در واقع به دو نوع مختلف سرطان اشاره می شود. یکی از این دو، سرطان گردن رحم و دیگری سرطان لایه پوشاننده داخلی رحم یا سرطان اندومتر می باشد.

این دو نوع سرطان، در دو گروه سنی متفاوت شیوع بیشتری دارند. سرطان گردن رحم در سنین پایین تر ایجاد می شود و سرطان اندومتر معمولاً مخصوص سنین بالا است.

در بیشتر موارد سرطان گردن رحم، سلولهای پوشاننده دهانه رحم قبل از سرطانی شدن تغییرات خفیف تا شدیدی را در طی چند سال پیدا می کنند، این تغییرات پیش سرطانی را دیسپلازی می گویند.

معمولاً در رحم نیز بافت پوشاننده یا اندومتر تغییرات پیش سرطانی خفیف یا شدیدی را قبل از تبدیل شدن به سرطان پیدا می کند که به آن هیپرپلازی می گویند.

لذا این تغییرات پیش سرطانی همیشه به سرطان تبدیل نمی گردند ولی هر دوی این تغییرات به عنوان علائم هشدار دهنده بوده و در صورت برخورد با آنها باید درمان شده و پیگیری و معاینه مرتب صورت گیرد.

کشف زودهنگام سرطانهای رحم و گردن رحم اهمیت حیاتی دارد. وقتی که سرطان رحم در مراحل اولیه و محدود به رحم پیدا شود، احتمال بهبود کامل آن بیش از ۸۰٪ است ولی اگر بیماری در مراحل اولیه درمان نشود، سرطان به لایه های عمقی رحم و بعد از آن به اعضای مجاور گسترش می یابد و یا حتی به اعضای دور دست بدن تهاجم می نماید. در این مرحله، درمان مؤثر سرطان رحم دشوار و گاه ناممکن می باشد.

چون سرطان رحم و گردن رحم از لحاظ سیر و درمان دو مشی متفاوت دارند، به هر کدام از این سرطانها به طور جداگانه خواهیم پرداخت.

علل ایجاد سرطان گردن رحم چیست؟

علت اصلی ایجاد سرطان گردن رحم بخوبی شناخته نشده است ولی عواملی وجود دارد که می توانند احتمال ابتلا به سرطان گردن رحم را افزایش دهند. این عوامل عبارتند از:

الف: ازدواج در سنین پایین

ب: به دنیا آوردن فرزندان زیاد

ج: ابتلا به بعضی بیماریهای عفونی و مقاربتی

د: استعمال دخانیات

ه) بعضی عوامل ژنتیکی

وجود هریک از عوامل فوق، لزوماً به معنی ابتلای حتمی به سرطان گردن رحم نیست بلکه عوامل ذکر شده هم می توانند خطر ابتلای به سرطان را افزایش دهند.

علائم سرطان گردن رحم چیست؟

سرطان گردن رحم در مراحل اولیه هیچگونه علامتی ندارد. این نکته اهمیت پیگیری مرتب و انجام آزمایشهای لازم بخصوص انجام پاپ اسمیر را مشخص می نماید. در مراحل پیشرفته تر، سرطانی گردن رحم با علائمی مثل خروج ترشحات غیرطبیعی و معمولاً بدبو از دستگاه تناسلی، خونریزیهای غیرطبیعی زنانه، خونریزی بعد از مقاربت، درد پشت و احساس ناراحتی در لگن خود را نشان می دهد. باید توجه داشت که این علائم در بیماریهای دیگر غیر از

سرطان دهانه رحم نیز دیده می‌شوند. توجه به این علائم و مراجعه به پزشک سبب می‌گردد تا سرطان گردن رحم از دیگر بیماریها تشخیص داده شود.

نقش زنان در پیشگیری و درمان سرطان گردن رحم چیست؟

برای کاهش خطر ابتلا به سرطان گردن رحم، دوری از عوامل خطرزا که در سؤال دوم ذکر شد می‌تواند کمک کننده باشد ولی پیشگیری صد در صد امکان پذیر نیست. با این حال سرطان گردن رحم را می‌توان در مراحل بسیار ابتدایی که به طور کامل درمان پذیر است، شناسایی کرد. راه شناسایی زودرس سرطان گردن رحم انجام مرتب آزمایش پاپ اسمیر است. این آزمایش تغییرات خفیف سلولی را که ممکن است به سرطان منجر شود، نشان می‌دهد. برای انجام این آزمایش هر زن لازم است که به طور مرتب به پزشک مراجعه نماید. پزشک مقداری از سلولهای موجود بر روی گردن رحم را برداشته و پس از قراردادن آنها روی لامهای شیشه‌ای، جهت بررسی به آزمایشگاه می‌فرستد. نتیجه آزمایش، وضعیت فرد را از لحاظ ابتلا به سرطان گردن رحم مشخص خواهد کرد. انجام این آزمایش به طور سرپایی بوده، چنددقیقه بیشتر طول نمی‌کشد و ناراحتی خاصی ایجاد نخواهد کرد.

انجام پاپ اسمیر برای چه افرادی توصیه می‌شود؟

تمام زنان ازدواج کرده که بین ۲۰ تا ۷۰ سال سن دارند، باید به طور مرتب این آزمایش را انجام دهند.

این آزمایش در چه فواصلی باید تکرار شود؟

این آزمایش باید هر سه سال یکبار انجام شود. در نوبت اول و دوم، فاصله انجام این آزمایش یک سال است. در موارد خاصی پزشک دستور تکرار آزمایش در فواصل کمتر را می‌دهد که نباید موجب نگرانی گردد.

بهترین روز انجام آزمایش چه روزی است؟

بهتر است این آزمایش حداقل ۷ روز بعد از آخرین روز قاعدگی انجام گیرد. نباید قبل از انجام آزمایش کانال زایمانی شسته شود زیرا شستشوی زیاد باعث از بین رفتن سلولهای موجود و اختلال در نتیجه آزمایش می‌شود. اگر شما به علت برداشتن رحم در سنین قبل از یائسگی قاعده نمی‌شوید، راجع به بهترین زمان این آزمایش با پزشک خود مشورت نمایید.

آیا بعد از برداشتن رحم نیز انجام آزمایش ضروری است؟

کسانی که به هر هلت رحم آنها را خارج کرده‌اند، لازم است که جهت تصمیم‌گیری درباره انجام این آزمایش با پزشک خود مشورت نمایند.

نتیجه این آزمایش به چه صورت است؟

در بیشتر اوقات نتیجه آزمایش طبیعی است. گاه ممکن است درخواست تکرار آزمایش شود که معمولاً به دلیل نامناسب بودن نمونه گرفته شده از سلولها و عدم امکان اظهار نظر صحیح درباره آن است.

اگر نتیجه آزمایش غیرطبیعی باشد، ممکن است تغییرات خفیف سلولی یا عفونت را نشان دهد. در مواردی که تغییرات شدید سلولی نشان داده شده است، احتمال وجود سرطان وجود دارد.

اگر در آزمایش پاپ اسمیر سرطان گردن رحم تشخیص داده شود، چه باید کرد؟

هنگامی که سرطان گردن رحم فقط با آزمایش پاپ اسمیر تشخیص داده شود، در مراحل بسیار ابتدایی بوده و با درمان مناسب به طور کامل قابل بهبود است. بنابراین بدون نگرانی جهت برنامه‌ریزی درمان به پزشک متخصص

مراجعه نمایید. به خاطر داشته باشید سرطان گردن رحم با مراجعه مرتب و انجام پاپ اسمیر قابل درمان قطعی است.

چه عواملی باعث ایجاد سرطان لایه پوشاننده سطح داخلی رحم (اندومتر) می‌شود؟

هنوز علت اصلی سرطان اندومتر شناخته نشده است ولی عوامل مختلفی وجود دارد که ممکن است باعث افزایش احتمال ابتلا به سرطان رحم شود. از این عوامل می‌توان چاقی، فشار خون بالا، بیماری قند (دیابت)، استفاده از بعضی داروها و هورمون‌ها را نام برد.

سرطان اندومتر معمولاً در سنین بعد از یائسگی دیده می‌شود و بندرت در زنان جوان پدیدار می‌گردد.

علائم سرطان اندومتر چیست؟

مهمترین علامت این بیماری خونریزی غیرطبیعی از دستگاه تناسلی است. هر نوع خونریزی بعد از سن یائسگی در زنان و نیز خونریزی‌ها غیرطبیعی قبل از یائسگی باید مورد بررسی و توجه دقیق قرار گرفته و فرد از نظر وجود سرطان رحم بررسی گردد. در بسیاری از موارد این خونریزی‌ها علل غیرسرطانی دارد ولی توجه زود هنگام، در مواردی که سرطان عامل این خونریزی‌هاست، می‌تواند باعث نجات جان بیمار گردد.

درمان سرطان های رحم و گردن رحم چیست؟

در درمان این دسته از سرطانها، از روشهای جراحی، پرتودرمانی (رادیوتراپی) و گاه شیمی درمانی و هورمون درمانی استفاده می‌شود. انتخاب هر کدام از این روشهای درمانی براساس نوع بیماری و میزان گسترده‌گی آن انجام می‌پذیرد. هرچه بیماری در مراحل ابتدایی تر کشف گردد، درمان سبک‌تر، عوارض آن کمتر و موفقیت آن بیشتر می‌باشد.

*****

منبع مورد استفاده: بروشور آموزشی بنیاد امور بیماریهای خاص

www.oncoinfo.ir

Email: info@oncoinfo.ir